

Bargoeallinfága oahppoplána nuoraidceahkis

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplankosten.
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 15.11.2019
Máhttodepartemeanta mearridan eksámenortnega 29.06.2020

Gusto 01.08.2020 rájes

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Bargoeallinfága lea guovddáš fága vai oahppit ožžot praktihkalaš vásáhusaid čoavdit bargogohččumiid bargosearvevuodas. Fága galgá váikkuhit dasa ahte oahppit servet árvoháhkamii attedettiin bálvalusaid sihke siskkáldasat skuvllas ja olgguldas barggaheddjiide. Fága galgá addit ohppiide vejolašvuoda illudit go sáhttet ráhkadit juoga. Bargoeallinfága láchčá dili entreprenevruvuhtii skuvllas ja ovttasbargui báikkálaš fitnodagaiguin

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Bargoeallinfága galgá váikkuhit dasa ahte oahppit vásihit ahte praktihkalaš ja organisatoralaš gálggat árvvusadnojuvvojit ja dohkkehuvojit. Fága lea suokkardeami ja hábmema arena. Oahppit besset váikkuhit bargosearvevuhtii nu go dat lea ovdánan min servodateallimis ja min demokrátalaš bargoeallinárbievruin. Praktihkalaš bargu mii lea bures plánejuvvon ja jođihuvvon, ovdánahtta ohppiid árvvoštallannávccaid ja dáidduid kritihkalaččat jurddašit. Go laktá birasdiđolašvuoda gálvo- ja bálvalusbuvttadeapmái, de sáhtta bargoeallinfága váikkuhit dasa ahte oahppit ovdánahttet miellaguottuid lundui ja birrasii.

Guovddášelemeanttat

Praktihkalaš ja fidnolaš bargogohččumat

Bargoeallinfágas buvttadit oahppit gálvvuid ja bálvalusaid maidda lea dárbu servodagas. Sii ožžot vásáhusaid reála ja duohta bargodilálašvuodaid birra. Sii geavahit siskkáldas ja olgguldas oahppanarenaid. Sii ohppet doahpagiid ja ovdánahttet gálggaid mat gusket bargoeallimii. Oahppit geavahit guoddevaš prinsihpaid dalle go ekonomalaš, sosiála ja biraslaš bealit gullet oktii bargoproseassa buot osiin.

Bargosearvevuolta ja dearvvašvuolta, biras ja sihkkarvuolta bargogohččumis

Oahppit čuvvot bargoeallima njuolggadusaid, láchkaásahusaid ja ehtalaš njuolggadusaid ja árvvoštallet riskka dárbbu mielde. Sii váikkuhit mearrádusproseassaide sihke jođiheaddjin ja mielbargin, váldet ovddasvástádusa iežaset bargosajis, árvvoštallet iežaset ja mielohppiid barggu ja barget iešheanalaččat. Oahppit hástalit árbevirolaš áddejumiid bargoeallimis ja dásseárvvus go geahččalit bargguid mat leat čadnon iešguđetlágan fidnuide.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Guoddevaš ovdáneapmi

Bargoeallinfágas demokratiija ja mielborgárvuođa fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit beassat jurddašit globálalaččat ja gávppašit báikkálaččat oahpahusas. Sivas go bargoeallinfága lea praktihkalaš fága, de lea vejolaš ohppiide bearráigeahččat sosiála, ekonomalaš ja biraslaš guoddevašvuođa plánemis ja buvttadeamis. Bargogohččumat leat fágaidrasttildeaddjit, nugo bargoeallimis muđui. Oahppit vásihit dearvvašvuodalaš ja psykososiála beliid go ovttasbarget earáiguin. Oahpahus addá ohppiide vejolašvuođa eastadit ja čoavdit riidduid ja addá ođđa hálddašánvásáhusaid sosiála oktavuodain. Oahppit galget árvvoštallat iežaset válljejumiid biraslaš ja ekonomalaš váikkuhusaid, ovdamearkka dihtii go geavahit ja ávkkástallet ávdnasiid bures, ja go leat dihtomielalaččat ođđasisgeavaheapmái ja divvumiidda.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat bargoeallinfágas mearkkašit máhttit háleštit ovttas bargosearvevuodas ja barggaheddjiiguin ja resursaolbmuiguin. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttimis bargofágaeallimis lea sáhka čeahpput ahte čeahpput heivehit giela olmui ja dilálašvuhtii. Oahpaha áigge lassánit gáibádusat geavahit fágadoahpágiid go lonohallet vásáhusaid ja reflekterejit fágalaš fáttáid ja proseassaid birra.

Máhttit čállit

Máhttit čállit bargoeallinfágas mearkkaša máhttit háhkat dieđuid ja dahkat guorahallamiid, plánat ja duođaštit bargogohččuma hámi vuodul. Sáhtta leat sáhka ovdánanplánain, notáhtain, gávppašanlisttuin ja raporttain. Čállingálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkkaša máhttit geavahit dárkileappot ahte dárkileappot fágagiela. Lea maiddái sáhka ovdánahttit áddejumi dasa ahte čállin sáhtta leat buorre reaidu bargogohččumiin.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat bargoeallinfágas lea sáhka máhttit gávdat dieđuid mat gusket bargogohččumii, ovdamearkka dihtii rávvagat, bargotevnnegat, gohččumat, ovdánanvuogit ja buvttadiehtobláđit. Lohkangálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkkaša máhttit eanet ahte eanet kombineret iešguđetlágan dieđuid vai sáhtta čoavdit bargogohččuma.

Máhttit rehkenastit

Máhttit rehkenastit bargoeallinfágas mearkkaša máhttit geavahit, gieđahallat ja dulkot áigeguovdilis lohkomateriálaid ja meroštallat sisaboáđuid, olggosgoluid ja hivvodagaid. Rehkenastingálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkkaša dahkat meroštallamiid mat addet gánnáhahttivuođa ja kvalitehta bargogohččumis. Dat mearkkaša maiddái máhttit sirdit meroštallanvásáhusaid nuppi bargogohččumis nubbái.

Digitála gálggat

Digitála gálggat mearkkašit geavahit digitála veahkkeneavvuid gulahallamii ja geavahit digitála reaidduid ovdamearkka dihtii tevnnegiidda, buvttadeapmái, meroštallamiidda, diehtujuohkinmateriálaide ja duođašteapmái. Digitála gálggaid ovdánahttin bargoeallinfágas mearkkaša geavahit iežas vásáhusaid ávkkástallat rivttes digitála reaidduid ja resurssaid beaktilat ahte beaktilat vuogi mielde.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan

Bargoeallinfága

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit gálvo- ja bálvalusdárbbuid skuvllas ja báikegottis
- plánet praktihkalaš ja fidnolaš bargogohččumiid
- buvttadit ja lágidit gálvvuid ja bálvalusaid mat devdet kvalitehtagáibádusaid
- geavahit fágadoahpágiid, bargovugiid, neavvuid, ávdnasiid ja teknologijja mii lea heivehuvvon bargogohččumii ja vuođuštit välljejumiid
- ovttasbargat, evttohit árvalusaid ja searvat mearrádusaide bargosearvevuodas
- bearráigeahččat guoddevaš prinsihpaid buot osiin bargogohččumis
- válddahit ja árvoštallat riskka, ja čuovvut ehtalaš njuolggadusaid ja bargoeallima njuolggadusaid bargogohččumis
- árvoštallat iežas ja joavkku barggu, bargoproseassa ja bargogohččuma bohtosa

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda

bargoeallinfágas go servet bargosearvevuhtii ja čovdet praktihkalaš bargogohččumiid. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa fágas go dahket iešheanalaš, vuodustuvvon válllejumiid ja go servet proseassaid ja buktaga evalueremii, iešárvoštallamii ja nubbi nuppi árvoštallamii. Oahpaheaddji galgá diktít ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu mánggabealat, praktihkalaš bargguid bokte. Oahpaheaddji galgá oaivadit nu, ahte oahppit reflekterejit válljenvejolašvuođaid ja daid bohtosiid birra.

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa bargoeallinfágas, go oahpahus loahpahuvo maŋŋá 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuođa iešguđet láchkai mat fátmmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni bargoeallinfágas oahppi čájehuvvon gelbbolašvuođa vuodul go pláne, čadaha ja árvoštallá praktihkalaš bargogohččumiid ovttasbarggadettiin mielohppiiguin ja barggaheddjiiguin. Bargoproseassa buot oasis galget árvoštallojuvvot.

Árvoštallanortnet

Oppalaš árvoštallan

10. ceahkki: Ohppiin galgá leat okta árvosátni

Eksámen ohppiide

10.trinn: Eleven kan trekkes ut til en muntlig-praktisk eksamen. Eksamen skal ha forberedelse. Muntlig-praktisk eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksámen privatisttaide

10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskoleopplæring for voksne.